

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 48.

V Ljubljani, v soboto 29. novembra 1902.

Letnik VII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg številka 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Kdo jih je zvezal?

Ni dobro, če je človek optimist, pa tudi pesimist nikamor ne pride. Največ uspehov doseže kdor stvari jemlje, kakršne so, in kdor stoji na realnem stališču. Ako ta načela veljajo za posameznega človeka, tembolj ista veljajo za ves narod in za one, ki vodijo in določujejo usodo naroda.

Pohvaliti moramo katoliško-narodno stranko in njene voditelje, da so se oprijeli realne politike. Trdna gospodarska organizacija v domovini daje Sloveniji močen prestol, zveza s slovanskim svetom na Dunaju, ki se vrši po „Slovanski zvezi“ jej polaga krono na glavo.

„Krono na glavo! Moj Bog!“ poreče kdo, „saj Slovenci vedno nazadujemo, kakor dokazujejo zadnje volitve in zadnja ljudska štetev, in sedaj govoriti o Sloveniji in njeni kroni pač ni pametno“. Ta ugovor nas prav nič ne prestraši. Le koristno je, ako se oziramo tudi na naše slabosti in poraze in jih ne prikrivamo in ne olepšavamo. Resnica je, da se je pri zadnjih deželnozbornih volitvah pokazala šibkost naše organizacije na Koroškem in Štajarskem. Resnica je, da dokazuje razglas zadnje ljudske štetve, da se Slovenci topimo kakor sladkor v vodi. Tisti, ki to taji in vedno le ljudstvo slepi s tem, da nas nasprotniki niso prav šteli, pospešuje nehaštvo in ne koristi narodu. Varovati se moramo obeh skrajnostij. Ne smemo misliti, da je že vse dobro in da smejo posamezniki v narodnih zadevah kar roke križem držati, pa tudi ne smemo udajati se obupu, kakor žalibog dela naša mladina po gimnazijah in realkah, ki postaja topa za vse narodne in sploh višje ideale, ko brezupno gleda neprijetne boje in razne narodne neuspehe. Prav neuspehe pokažimo mladini v živih barvah, ob jednem jo pa podkurimo s svetim ognjem k živahnemu delu, da pride boljša bodočnost.

Oče in sin.

Bilo je proti koncu počitnic, ko sem slovo jemal od svojih prijateljev. Oblaki so bili polni vode, listje je rumenelo, vse je oznanovalo jesen. Na razorani njivi sta pobirala dva otroka krompir in tretji v revno plahto zavil, je ležal ter spal. Šel bi bil mimo njih, ako bi me ne bil vstavil pozdrav kakih dvanajst let starega dekleta in mlajšega brata. Oba sta imela modra lica in od mraza rudeče roke, da sem jim voščil: „Bog pomagaj!“ in vprašal: „Čegava sta?“

„Klemenovih“, odgovori dekle prav počasi in v zadregi nad mojim vprašanjem.

„Zakaj pa ne gresta domov, takoj se bode zvečerilo in najbrže pride ploha.“

„Nimava še zadržati krompirja“, reče dekle ter žalostno gleda na polovico napolnjeni koš s krompirjem, med tem, ko je njen brat pihal v premrzni roki, a tudi njegove oči so se zasolzile.

„Oče bi nas nabili“, pove čez trenutek z žalostnim glasom. A takoj ga sestra pogleda, kakor bi ga hotela opomniti, „aj bode tiho. Deček tega ni zapazil.“

Da bi naprej govoril, sežem v žep in mu ponudim nekaj krajcarjev za papir. Nasmejale se je revček, pa smeh je kmalu izginil z njegovih

ustnic. Vzrok je bila glasna misel: „Če mi jih oče ne vzamejo za žganje!“

„Kaj, ali oče pijejo?“ se obrnem k dekletu in ji tudi podarim nekaj drobiža.

„Pi—je—jo“, pravi, pa tako, da sem takoj spoznal, kako nerada odgovarja, saj je tudi zarudela.

Smilila sta se mi, tedaj jih nisem hotel več vpraševati, marveč naprej sem šel k svojemu stricu. Med potjo sem pa vedno le mislil na ubogo trojico otrok. Dopadal mi je preprosti deček, dopadla njegova sestra, ki se je sramovala sama strastij svojega očeta.

Od svojega strica sem izvedel celo žalostno osodo Klemenovih, koje tukaj povem.

Janez Klemen, mizar, brat premožnega kmeta v Utinu. se je vrnil domov iz potovanja. Lepo je bil napravljen in imel tudi lep denar prihranjen. Ž njim in svojo doto si je kupil v vasi hišico, v katero je pripeljal dobro, prijazno in pobožno ženo Ano Sobotkovih, ki se je odpovedala kovaču, zvesta obljubi, koje je bila Janezu storila. To je provzročilo jezo med njo in kovačem.

Bog je oba blagoslavljal. Mož je pridno delal v svoji delarnici, žena je dobro gospodarila, tako da je premoženje vedno rastlo. V hlevu so stale že krave, zemljišča je bilo vedno več. Dobila sta hčerko in kmalu za tem dečka.

Osnova in poslovanje obrtnih pridobitnih in gospodarskih zadrug.

(Dalje.)

III. Ustanovitev in vpis pridobitnih in gospodarskih zadrug.

A. Postavne določbe. O ustanovitvi ima zadružni zakon naslednja določila:

§ 2. Pridobitne in gospodarske zadruge se morejo ustanoviti z neomejenim ali pa z omejenim jamstvom članov.

V prvem primeru jamči vsak zadružnik za obveznosti zadruge solidarno z vsem svojim premoženjem, v drugem primeru le do gotovega, naprej določenega zneska.

§ 3. Za ustanovitev zadruge je treba: 1. določitve zadružne tvrdke, 2. pismune sestave zadružne pogodbe (pravil), 3. vpisa te pogodbe v register. Pristop posameznih zadružnikov se izvrši s pismeno izjavo.

§ 4. Zadružna tvrdka mora biti posneta predmetu podjetja, imeti označbo „registrirana zadruška“ in, kakršno je jamstvo (§ 2.), pristavek: „z neomejenim jamstvom“ ali z „omejenim jamstvom“.

Inen zadružnikov ali drugih oseb ni smeti vzeti v tvrdko. Vsaka nova tvrdka se mora jasno razločevati od vseh tvrdk registriranih zadrug, že obstoječih v istem kraju ali v isti občini.

§ 5. Zadružna pogodba mora obsegati: 1. tvrdko in sedež zadruge, 2. predmet podjetja, 3. dobo zadruge, če se naj ustanovi samo za nedoločen čas, 4. pogoje za vstop zadružnikov in pa morebitne posebne določbe o izločitvi članov (izstop, smrt ali izključitev), 5. znesek opravičnih deležev posameznih zadružnikov in način plačila teh deležev; 6. načela, po katerih je narediti bilanco in izračunati dobiček, način, po katerem je bilanco preizkusiti, in določilo o razdelitvi

Po končanem delu je zahajal Klemen v krčmo „na klancu“ nekoliko se razvedrit s sosedo. Klemenova je pospravila in učila otroke moliti. Srečna sta bila, ker sta se ljubila in v Boga zaupala. Ljudje so jima še zavidali.

Pred svetim večerom je bilo. Sosedje so sedeli pri mizi in se razgovarjali o vojski med Rusom in Turkom. Med razgovorom stopi v sobo krčmar s svojim teden starim otrokom. Vsi vstanejo, nehajo kaditi in ga obstopijo.

„Lep dečko“, oglasi se eden; „kakor bi še Vaš ne bil“, smeje se drug.

„Ha, ha“, krohota se kovač. „Motite se, pa tukaj Klemenov Francek je drugega rodu.“

Te besede je čul Klemen in postal je rudeč.

„Pa res, kovač“, hiti drug, „meni se je to že tolikrat dozdevalo, da je ta otrok nekako tuj, da ni enak ne Klemenovim, ne Sobotkovim po materi“. Vsi obmolknejo.

Te besede so Klemena hudo zadele; nič ni govoril, pač pa močno kadil. Kmalu je vstal ter odšel, ne da bi bil plačal, kar se mu še ni zgodilo. Doma ni spal celo noč nič, ker ni imel miru. Kovačeve besede so ga teple hujše kakor strup, ki obisti razjeda. Drugi dan se je večkrat pri delu ustavil, gledal svojega Frančiška, dokler ga ni žena vprašala, zakaj je tako zamišljen.

potrebo produciral. Saj se je 2.664.855 ur čez postavno določeni 11 urni delavnik delalo. Shod je zahteval, naj se državna poslopja in investije izvrše. Nadalje se je zahtevalo, da prične državni zbor z produktivnim delom, kakor tudi naj se odstranijo negotovosti napram inozemstvu. Nadalje zahtevajo industrijalci gotovost glede novega colnega tarifa in o ponovitvi kupčijskih pogodb. Nadalje zahtevajo jasnost glede podružavljena v zasebnih družbah se nahajajoče železnice. Shod zahteva, naj se državna zbornica pri razpravah nujno ozira na zahteve montanske železne industrije za stroje.

Občni zbor krščanskega železničarskega strokovnega društva v Avstriji, prometne zveze, vršil se je 16. t. m. Število članov znašalo je lani 700, a sedaj jih je že 3.000 in to kljub temu, da socialna demokracija z največjim terorizmom proti vstopu med železničarji v prometno zvezo agitira. Na občnem zboru bili so izvan Dunajčanov po delegatih zastopani železničarji iz Gradca, Komotara, Linca, Ljubljane, Moravske Lepe gore in Feldkirchen. Sprejete so bile na občnem zboru sledeče zahteve: (resolucije) 1. stabilizirajo (stalno nastavijo) naj se vsi delavci po delavnicah, nadalje na progih in po skladiščih; 2. Uredi naj se pravično pred vsem definitivno nastavljenemu železničarskem osebju avancement; 3. službena doba naj se računa za polovico večjo vsemu osebju v zunanji službi; 4. zahteva se postava ki naj prepreči izkoriščanje delavcev na progih; 5. čuvaji naj se premeste v VI. službeni čin; 6. začetna plača naj se od 700 zviša na 800 kron; 7. činovno razmerje vozovedov (Wagenmeister), skladišnih mojstrov in nadsprevodnikov naj se uredi tako, kakor je urejeno ono brzojavnih uradnikov in prognih mojstrov (Bahnmeister) tako, da bodo lahko avanzirali na 2200 kron; 8. višje činovne vrste pri naddelovodjahn in doklada za službo po noči; 9. $\frac{1}{5}$ plače naj se vračuna za penzijo; 10. spremenljivi dohodki strojevodij in kurjačev spremene naj se v fiksni mesečni pavšal; 11. službena doba vratarjev naj se uredi; 12. določi naj se čas, koliko časa naj se nosi službena obleka, zanošena obleka naj se brezplačno da še ne stalno nastavljenem osebju; 13. službeno razmerje in plače na železnicah v Bosni in Hercegovini naj se uredi; 14. spremeni naj se postava o zavarovanju za slučaj nezgode s posebnim ozirom na to, da bodo neglede na posel, za vse železniške uslužbenke določene jednake odškodnine kakor tudi času primerna reforma provizijskih in penzijskih zavodov; 15. prej ko mogoče naj se poddržavijo zasebne železnice, zlasti one ki se dobro rentirajo in pa ki nočejo stanje svojih uslužbenecv zboljšati. Na zborovanju so govorili poleg železničarjev še dr. Božidar Starkel, dr. Lueger in Kunšak.

Starostno in invalidno zavarovanje delavcev. Postava o zavarovanju delavcev za invaliditeto in starostno preskrbovanje je, kakor listi poročajo, že bila letos poleti v ministerstvu izdelana in tudi natisnena. Državnemu zboru se le še zato ni predložila v razpravo, ker jo proučujejo še po drugih ministerstvih. vendar je upati, da bode zakonski načrt že letos predložen državni zbornici.

Delavk v Avstriji je po raznih bolniških blagajnah zavarovanih 550.000. Iz med teh jih je 3.318 v socialno-demokratskih strokovnih zvezah. Krščanskih društev za delavke je v Avstriji devet in dvanajst patronaž. — Organiziranih je toraj približno skupno 9.000 delavk, toraj $\frac{1}{2}$ %. Na Nemškem je bilo l. 1900 834.290 delavk; organiziranih je pa samo 22.844. Na Angleškem je 841.221 industrijskih delavk; v strokovnih zvezah je 122.047 delavk. Na Francoskem je 2.178.000 delavk; o kaki organizaciji ni govoriti. V Belgiji je 264.748 delavk. Tudi to veliko število ni skoraj nič organizirano. V Ameriki je 245.384 organiziranih delavcev in izmed teh je le 11.828 žensk. Iz tega je razvidno, da se je za žensko organizacijo drugod še veliko manje storilo, nego pri nas na Slovenskem. Če računamo naše delavke po raznih društvih (podporno društvo tobačne tovarne, strokovno v Vevčah, katoliško društvo za delavke v Ljubljani) vidimo, da ima naša mlada organizacija sorazmerno organiziranih več ženskih delavk, kakor vse socialne organizacije na svetu. To nas pa ne sme nikakor motiti, da

bi na tem polju z delom prenehali. Nadalujmo je toliko časa, da bodo vse slovenske industrialne delavke organizirane v naših društvih.

Dunajski krščansko socialni občinski zastop in delavstvo. V proračunu za leto 1900 določeno je za zavarovanje za slučaj bolezni in nezgod mestnih delavcev 118.680 kron, za zidanje dveh delavskih hiš 120.000 kron, za nove ljudske kopeli 214.000 kron, za novo revno hišo 4.000.000 kron, za novo sirotišnico 280.000 kron, in za nove šole 2.606.430 kron. Skupno toraj za delavce in nove javne dobrodelne zavode malenkostna svotica 7.339.110 kron. Tako krščanski, kaj pa naš liberalni magistrat.

Socialna politika v Belgiji. Postavodajalna zbornica v Belgiji pečala se bode z nekaterimi raznimi predlogi, med katerimi omenjamo zavarovanje za starost, bolezni in nezgode. S svojih sredstev ustanovila je vlada lani penzijo za one delavce ki so 65 let stari in za delo nesposobni. Akoravno so te penzije jako nizko odmerjene, znašajo vsejedno na leto 15 milijonov frankov.

Svoji k svojim!

KONRAD SKAZA St. Ulrich Gröden Tirol.

Slovenska delavnica za vsa cerkvena dela od prečastitih gospodov duhovnikov odlikovana, se priporoča za umetno izdelovanje svetnikov, altarjev, prižnic, križevih potov rezljanih (Relief) in na platno slikane, v vsakem slogu in po mogoče nizki cen. Betlehemske jaslice s 15 rezljanimi podobami in 16 živali od 50 kron višje. Umetno izdelane „Ljurdške votline“ i. t. d.

Za vsako poljubno podobo pošljem originalne fotografije mojih del, za altarje originalne načrte. — Za vsako slovensko naročilo čez 100 kron dam kot spomin umetno rezljano božje razpelo zastoj.

Za cenjena naročila prosim

48 12—1

Konrad Skaza.

„Slovenski List“ prodaja se v Brus-Štetovi prodajalnici Pred škofijo. Posamezna številka stane 14 vinarjev.

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo

Josip Weibl

nasl. tvrdke J. Spreitzer

Slomškove ulice št. 4

priporoča sl. občinstvu in preč. duhovščini svojo

izborno urejeno delavnico

v kateri izdeluje 7 49—45

žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje pri spomenikih in na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata umetno in preprosto izdelana, balkone, verande, paviljone, stolpne križe, štedilnike itd. itd.

Specijalitet: Valjični zastori —

Železne konstrukcije — Vodne sesalke Napeljevanje vodovodov.

Napravlja troškovične in načrte po poljubnih risbah v različnih slogih in pošilja poštne prosto.

Vse poprave

izvršuje najvestnejše in zanesljivo po najnižji ceni.

Cene so primerne solidnemu delu dokaj nizke.

Cene najnižje!

Cene najnižje!

Nova trgovina

Ljubljana Sv. Petra cesta št. 4 Ljubljana

Priporočeva svojo popolnoma novo, bogato urejeno manufakturno trgovino raznovrstnega modnega in suknenega blaga, veliko zalogo solidno izdelanih modrecv, ženskega in moškega perila, kravat, dežnikov, belih in suknenih zastorov, vse vrste miznih in posteljnih prtov, kakor tudi odeje (kovtre) in koece za postelje in konje itd. itd.

Založila sva tudi vse krojaške potrebščine, s katerimi bodeva cenjenim krojačem in šiviljam najceneje ustreči zamogla.

Dalje priporočeva častiti duhovščini izvrstna platna, lepe preproge, črna sukna i. t. d.

V nadi, da si pridobiva z niskimi cenami, samo pristnim blagom, pod strogo, solidno in točno postrežbo popolno zaupanje p. n. občinstva, bilježiva z odličnim

velespoštovanjem

50 5—1

Kotzbek & Kostevc.

Uzorke pošiljava na zahtevanje poštne prosto.

Opozarjamo posebno na lepa darila za Miklavža, BOŽIČ in novo leto.

Zobozdravnik

Dr. Edvard Bretl

naznanja

49 3—1

da se je preselil s svojim ateliejem (preje dr. Frlan) iz Špitalske ulice štev. 7

na vogel Špitalske ulice in Glavnega trga,

uhod pred Škofijo štev. 1.

Pozor! **Pozor!**

Prijatelj, ako hočeš najcencjše in najpri-
stnejše vino piti, tedaj se potrudi v gostilno
na Francovo nabrežje, kjer ga toči

Josip Maček

po sledečih cenah: 9 x—44

Istrijansko, belo, liter po	28 kr.
Cviček	32 "
Bizelsko	36 "
Rebula	40 "
Refoško	48 "

Čez ulico točijo se zgoraj navedena vina
pri litru 2 kr. ceneje.

Opozarjam Te pa posebno, da se tam
dobi črni istrijaneč po 24 kr. liter,
kateremu je vsaka konkurenca izključena,
bodisi po kakovosti ali po ceni.

Sloveči profesorji
medicine in zdravnik
priporočajo

tinktura za želodec

lekarnarja
Gabrijela Piccoli-ja
v Ljubljani,
prov. zalagatelj Nj. svet. papeža

kot sredstvo, ki krepi želodec,
vzbuja tek, pospešuje prebavljanje
in odprtje telesa, posebno za one,
ki trpe na zastaranem zaprtju.

Tinktura za želodec razpošilja lekarnar PICCOLI v
Ljubljani v škatljicah z 12 steklenicami za K 2-52, s 24 ste-
klenicami za K 4-80, s 36 steklenicami za K 7-—, s 70 ste-
klenicami za K 13-—. Poštni zavoj po 5 dkg. 40 Il. 10-4.

Primerna darila za Miklavža, Božič in novo leto.

Nova trgovina.

Slavnemu p. n. občinstvu tu in na deželi kakor tudi prečastiti duhovščini
uljudno naznamim, da sem

otvoril

novo urejeno trgovino

z raznovrstnim manufakturnim in suknenim blagom
v Ljubljani na Starem trgu št. 9

kjer bodem imel v zalogi vedno dobro in sveže blago, ter se bodem potrudil
cenjenim odjemalcem postreči z nizkimi cenami.

Priporočam se za mnogobrojne naročbe
z odličnim spoštovanjem

I. Keber
pri „Dobrem pastirju“.
Stari trg št. 9.

51 3-1

Perilo za moške in spodnja obleka.

Najnovije v kravatah. Sukneno in platneno blago.

Pozor! Pozor!

V torek, dne 2. decembra
bo v veliki dvorani „Katoliškega Doma“
ob 1/28. uri zvečer

zanimivo javno predavanje. Predava g. **prof. Remec.**

Prihitite k predavanju v obilnem številu!

Odbor „Slovenske kršč. soc. zveze.“

**Spomnajte se
ljudskega sklada!****Zadružna tiskarna v Ljubljani**

Stari trg štev. 19

priporoča

najnovije vizitnice, koverta s firmo, naslovna
pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Stanje vlog 30. junija 1902:
blizu 9 milijonov kron

**Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje!**

Preje: Gradišče št. 1.

Denarni promet v letu 1901:
čez 23 milijonov kron.

Ljudska posojilnica

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje

sprejema hranilne vloge
vsak delavnik od 8. zjutraj
do 1. ure popoldan ter jih
obrestuje po

$$4 \frac{1}{2} \frac{0}{0}$$

brez kakega odbitka, tako, da
sprejme vložnik od vsakih
vloženih 100 kron čistih
4 krone 50 h na leto.

Stanje vlog 30. junija 1902: 8,818.060 K 70 h. Denarni promet v l. 1901: 23,559.611 K 20 h.

HRANILNE KNJIŽICE se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. junija 1902.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška, knezoškofjski kancelar.
podpredsednik

ODBORNIKI:

Josip Jarc,
veleposestnik v Medvodah.

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polju.

Ivan Kregar,
načelnik okr. boln. blag. v Ljubljani.

Frančišek Leskovic,
zasebnik in blagajnik „Ljud. posojilnice“

Karol Pollak
tovarnar in posestnik v Ljubljani.

Greg. Šlibar,
župnik na Rudniku.

Dr. Aleš Ušeničnik
profesor bogoslovja v Ljubljani.

47 8-4